

L I E T U W I S Z K A S I S

B A Ł S A S .

METAS ANTRAS. Tas laikraštis yra turtu LIETUWOS MYLETOJU. REDYTOJAS JONAS SZLUPAS.
NAUJAS JORKAS, 31 d. kowc mėn. 1886 m. „LIETUWISZKASIS BAŁSAS“ ISZEJNA 2sąk ant mėnesio.
KASZTUOJA ANT METU 2 DORIELU, o AUROPOJE 2½ DOR. ATSKIRAS NUMERIS 8 CENTAJ. UŽ COLI APGARSINIMU
ANT METU 10 DORIELU, o WIENA SYKIGARSINANT 20 CENTU UZ KOZNA EJLUKE. ADRESAS REDYSTES: JONAS
SZLUPAS, 43 SPRING STREET, NEW YORK. ENTERED AT THE POST OFFICE AT NEW YORK AS SECOND CLASS MATTER.

× KO MUMS REJKIA.

[Tąsa.]

[Szendien tarp musu tautiszku instituciju pasiliko: butas ukininko, kapinės ir bažnyčia, kur lietuvis gali dar lietuwiu pasirodyti arba isz kur jo dar laukan newaro, nors ir i tas wietas waldžios sawo nagus kaiszioja ar kaiszioti bando.] Yra gana begalwiu rėdininku, kurie liepia ir bute kalbėti lietuwiams 'gosudarstwenname jazyke', draudžiančių prigimtos kalbos; nemažai ir kapiniu, kur guli kaulai tėwu musu, apdowanotu waldonu tapė apwersta i ganyklas dėl meitėlu. Musu wėl bažnyčia gina no tusifikacijos tas tiktai dalykas, kad jos wyriausia waldžia nėra renkose rusiszkos swėtiszkos administracijos ar 'Szwencziausio Sindo' (szimtas žino, isz kur ta jo szwentybė paeina, jeigu bent isz to, kad skelbia neteisybe). Szendien nors wyresnybė neturi ant bažnycziu tėwiszkos waldžios imperatoriaus Aleksandro, Diewui dėkui, ale ir be to sawo priespauda rodo. Wyskupas Wilniaus Hryniewiecki, kaip girdėti (tikrai nežinoma ar teisybė, nės waldžios nepasakė, už ka jis tikrai iszwežtas) iszwežtas už tai, kad nepaklausė prisakymo generoła Kochanowo ir nepaliepė kuningams dijacezijos spawėdoti ir sakyti pamokslus rusiszka. Łaike apraszinėjimo guberniju Lietuwas per generoła Kochanowa, jisai tarp kitu aplankė ir ukininku mokslawiete Waitkiszkiuose Wilkmergės pawietyje, kur paliepęs waikui kalbėti poterius sawo kalboje iszgirdo lietuwiszkus poterius, po kam pasakė

wisiems, kad reikia kalbėti poterius rusiszka, nės per tai jie neperstos buti katalikais, nors nepasiklausė, ar prie katalikystės lietuwei kitokiu noru negali turėti. Popiszkas laikraštis „Litowskij Jeparchialnyj Wiestnik“ apraszinėdamas kelone Kochanowo labai piktinasi, kad ans waikas Waitkiszkiu mokslawietės dryso kalbėti poterius lietuwiszkai, ir da prie tokio didelė pono kaip Kochanowas, ir kela to priežastį ing 'intriga polska'. Wilkmergės pawietis, kuriame yra ir Waitkiszkei, guli Ziamaitijoj tarp pacziu žiamaiczių; skaitlus prawoslawnuju, kuriuos tiktai wietinei generolai ir popai, užstawinėja, nepereina ir 5 procentu, ka wietinis popiszkas laikraštis turėtu žinoti, jei tokia žinia administratori laikytu už reikalinga, popai wėl, nors yra pastatyti dėl platinimo teisybės, ale mato daigtus tiktai akymis augsztuju administratoriu. Tas menkas žiupsnelis tu meilinguju waldžioms negyvena po kaimus, kaip ir Waitkiszkiuose, bet apsisėdę yra mėstuose ir posaduose. Maldoje lietuwis praszo susimyiėjimo no Diewu, o ne mylistos augszto administratoriaus, nės czių tankiaus praszytu be reikalo. Dėl kalbos su Diewu kožnas laiko kalba sau mielausia, o kad lietuwiui jo prigimta wis bus mielesnė už kožna kita, neiszimant ir kalbos cėsoriaus rusu, daigtas tai wisiems yra žinomas. [Bažnyčia tai ne wieta dėl aprusinimo arba polytikiszku bandymu, bet wieta dėl mokslo meilės ir teisybės, o ne dėl skelbimo priespaudos, Tikėjimas tai turtas sąžinės ir szirdies žmogaus, ant kuriu tik Diewas gali sawo waldžia turėti, o ne swėtiszka wyresnybė repre-

zentawojanti swetima tikėjima. Bažnyčia ne arėnā polytikiszkū pažwałgu rusiszkū generolu. Siekiant i bažnyčia ir i tikėjimo dalykus waldžioms swetimo tikėjimo kožnas lietuwis, kiek ju tik yra, atsakys žodžiais Gladstono: 'hands off' [szalin nagus!]. Neszwencziausiam Sinodui nei generolui Kochanowui butisargais musu szirdies. Nei cėsorius rusu nei Wilniaus waldytojas dar Diewu nepastoyo, idant lietuwei ju waldžei sawo sąžine ir szirdi atiduotu. Argi jau nekū negalima pripildyti besotyste rusu ir ju dwasiszkūju mokintoju: isz mokslawiecziu iszwyta czion brangi kalba musu, nors daugumas tu mokslawiecziu musu piningais laikomas yra; taipogi iszwyta isz waldžiu wietu, nors ant ju laikymo lietuwei piningus deda. Yra uždrausta lietuwiszkas kningas spaudinti, nors tai ir pekłoj kasžin welnei ar draudžia; sieks neužilgu ir i musu butus, o jau paskui ar nenorės praryti mus su mėsa ir kaukais, o ir tąsyk wargu begu bus pasotinti, nės szendien jau ryja dwase. Mums gali atimti bažnycias [nemažai atimtu yra apwersta i cerkwes, kitos wěl paimtos tapė apwerstos i sudėjimus waiskawu wežimu] statytas už piningus musu tėwu; gali papirkti ir dauguma kuningu, ale kolek gywi yra lietuwei, negalės praryti be užspringimo ju dwasės, neatims kalbos jiems brangiausios. Kada bažnyčia stosis atdara dėl aprusinimo darbu ir neteisybės, tada ji turi perstoti ir buwusi bažnyčia, lietuwis i tokia eiti negali. Szirdis žmogaus, medis duodantis szeszėli wasaros czėse, pirtis, kłuonas, nors be kuningu, jei tarp ju tikru lietuwiu neatsirastu, turės buti lietuwiu bažnyčia. Zmogus weržiasi szendien i ta szwentenyčia dėl to, kad ten randa užmirszima prispaudimo ir neteisybės, czion sawo kalboje skundžiasi Diewu geramjam neteisybės, kokias turi neszioti, czion jieszko užmirszimo skandulu sawo, czion jieszko stiprybės ir kantrybės dėl perneziojimo kryžiū ir persekiojimu. Kada bažnyčia su iwedimu swetimos kalbos pati persimainytu i tarna swėtiszkū waldžiū, kogi lietuwis ten iėjės norėti ir sulaukti galėtu?

Mēs nenėkiname nei jokiu tikėjimu, neiszimant ir garbiniama fetisziū; nesakome, idant musiszkis butu geriausias, nės wisi gerai suprasti gali buti geriausi, ale negalime, idant swetimi i musiszkus reikašus sawo nagus kaisziotu, idant jie mums prisakymus tikėjimo dawinėtu, nės ponu szirdies žmogaus yra tiktai Diewas, o ne žiamiszkai onai. Negalime tylėti, kada swetimtikiei mums brangu tikėjima užmetinėja purwais.

Tai ir wisos institucijos, kokios yra musu tėwynėje, ne swetimos mums ir nenaikinancios musu ęsybės, kitokiu neturime, o dar ir ęsancias, czion parodytas nemokame wisados ant sawo naudos apwersti.

Allons enfants de la patrie,
Le jour de gloire est arrivė,
Contre nous de la tyrannie
L'Etandard sanglant est levė.

[Tai yra: Eikiame waikai tėwynės, atėjo jau diena garbės, priesz mus tyronybės kruwina karuna tapė iszkefta.] Su tais žodžiais ant lūpu prancuzai pabaigos pereito amžiaus apwaiksziujo swėta, praliedami upelus sawo kraujo, idant apdowanoti walnybe kalėjime wyresnybiu ęsancias tautas. No prancuziszkos rewolucijos ir skaitosi pradžia iszwalnimo ukininku no padonystės. Tyronybė tarp musu didžiausia — tai musu nežinė, tamsybė, nesupratimas musu pacziū reikalū. Wisos bewaik tautos turi Amerikoje komitėtus dėl pagelbos emigrantams. Iszeiwystė, kokios ja priezastys ne iszszauktu, teisybė neyra naudinga dėl tautos, nės per ja susimazina ir skaitlus tautos namie, ale kada jau ji yra, ja reikia priimti kaipo 'malum necessarium' ir mislyti, idant

atsiskyrusieji no sawo broļu swetimoje szalyje nepražutu dėl tautos. Idant ju užsilaukytu tautystė, reikia kaip galima laikyti juos kruwoje, nės iszsiskirsziusiems ir pagelba duodant, brangiaus ji atsieis, jei duoti ja reikia skyriumi kožnam. Isteigti lietuwiszkas mokslawietes dėl lietuwiu yra sunku, nės jas reikia ikurti dėl kožno žiupsnio iszsiskirsziusiu po wisus walsezius; laikant kruwoje užtektu deszimties, iszsiskirsziusiems ir szimto neužteks. Ta pati priezastis stowi periszkadaj irengimo lietuwiszkū bažnycziu su kuningais lietuweis. Po kelata szimtu lietuwiu ęsancziū Naujorke, Czikagoje, Szenandoryje, St. Francisko, Baltimorėje arba kitur negali sudėti tiek, idant galėtu laikyti bažnycia ir mokslawiete tose wietose. Kynai iszeiwei renkasi wienoje wietoje, senei ęsantieji taiso kelus naujei ateinanties atskirdami jiems tarp sawęs uždarbi. Laikosi jie kruwoje, kol nedacis skaitlaus, kada patys sau gali užtekti, paskui jau aprenka sau tolaus wieta ir czion wěl laikosi wienybėje. Tokiu elgimasi kynai yra susirinkę daugiausei apie St. Francisko, nors ju nekenczia baltoji rassa, ale jie wienybėje nesibijo nei jokio neužkentimo. Lietuwiu Amerikoje yra wisur, ale nekur nėra tokio skaitlaus, idant pats sau užtektu. Draugystės broliszkos pagelbos, pasidalinuosios, pacziuos taip mažai yra turtingos, kad apie tautiszką pagelba lietuwiams iszeiwiams nedaug gali. Ne tokiu ir reikia czionai, bet tokiu, kokios galėdamos surinkti wienoj wietoje lietuwius galėtu užlaikyti juos no iszsitautinimo. Tokios draugystės prie medegiszkos pagelbos broļu isz tėwynės, kuriems brangus yra wardas lietuw u tautos, kurie paimtu i szirdi ju užlaikyma, nėra negalimos. Paweiksła reikalingo pasielgimo dailei mums parodo susiwienyjusiu mormonu kolonyja arba naujokynė Utah, kuri be wienybės sawo sanariu nebutu priėjusi taip augszto žibėjimo. Wienas mēstas Utah juk daugiaus turi gywentuju ne kaip wisas lietuwiu skaitlus Amerikoje iszneza. Ziamė Amerikoje pigei yra perkama. Korczak — Branicki kelata metu atgal proponawoju nupirkęs dideli plota žiamės Naujame Meksike ten rinkti lenkus emigrantus. Kodėlgi lietuwei negalėtu toki projekta dėl sawęs prilenkti? nusipirkę plotus žiamės sudėtais piningais dalyti juos dėl lietuwiu, uždėdami tokiu dalyku twirta pamata dėl lietuwiszkos kolonijos, ant paweikslo ęsancziū koloniju sektantu: bławiwystės, szokancziuju, walnos meilės arba mormonu. Ten pat galėtu buti parapijos lietuwiszkos, reikalingos mokslawietės no žiamiansiu iki augszcziiausiu. Be surinkimo to padaryti nebus galima, arba reiks didelu turtu, kas dėl lietuwiu nebus istengiama.

Ale isz Amerikos gryžkiamie atgal i senute Auropa. Ten padėjimas lietuwiu yra kitoks, nors ten jie laikosi kruwoje, ale turėdami rankas surisztas negali wiska ta daryti, kas yra galima jaunoje Amerikoje. Wienok ir prispaudime, kokiamie jie randasi Auropoje, prie gero noro ir iszminties, dang yra galima padaryti, bet iki sziol mažai daroma buwo.

Kad mums tėwynėje nedaleista yra kningas ir nekalciausias spausdinti, žinome wisi, ale waldžios, kurios tai draudžia Kaune ar Wilniuje, negali uždrausti spausdinti Tilžėje, Klaipėdoje, Karalawecziuje ir Naujorke, iszduotas ten kningas negali uždrausti slawepzia lietuwiams gabenti. Lietuwiszku mokslawiecziu taip pat kaip ir kningu nepawelyja, ale nei joki waldžia negali uždrausti isz buto padaryti mokslawiete, kur tėwai mokintu isz kningu slawepzia pargabentu waikus meilės tautos ir tėwynės taip kaip senuose laiminguose Lietuwos czėsuose mokino juos be kningu, bet žodžiais sawo. Kada tokios czėsinės mokslawietės neužteks, tąsyk dėl užbaigos mokslo galėtu jau buti uždėta augsztesnė mokslawietė ten, kur uždėti nedraudžia, Amerikoje. Szio-gadynėje kitos tautos ir turi sawo mokslawietes swetimose

szalyse. Roberts College Konstantinopolyje dėl bułgaru, italai turi sawiszkas Aleksandrijoje, albanai Italijoje, lenkai turi Batynioliszka moksławiete Paryžiuje. Newalė yra Rusijoje irengti draugystes pagelbos, ale tokias yra galima irengti tarp wiengencziu Wokietijoje. Ant galo kad ir nekur irengimas nebutu pawelyjamas, ar negalima yra apsieiti ir be pawelyjimo? Kas man, kitam arba trecziam gali uždrausti duoti sawo piningus kam norint, ar tai i moksła einancziam lietuwiui, ar dėl iszwadawimo i warga ipuolusiam kaimynui, kurio sodyba rengtuosi už skola parduoti? Czion reikia tiktai gero noro, o ne užtwirtintu per waldžios poną programą, reikia tiktai sątarties. Kynai turi tukstanczius užslėptu draugyseziu, apie kuriu buwima žino wyresnybė walstijos, bet ju sugriebti negali. Dėl nesziimo pagelbos darbui tautos reikaluose nereikia raszto kancelariju ir placzios korespondencijos, koką galėtu inwulti i nereikalingus nagus, wietoje raszta užtektu ir žodis.

Kad darbas užslėptas yra peržengimu walstijos prowos, žinome wisi, žinome ir tai, kad tokie darbai nepatiktų ir augszciausias waldžios ponams, ale kad ju mums prowos diewiszkos nedraudžia, negalime ju iszsižadėti, nės iszsižadėjimas tautiszku darbu lygintuosi pakėlimui rankos ant tautos gywasties, ka wėl prowos diewiszkos už grėka laiko. Ziamiszkos prowos turi buti iszduotos dėl apgynimo teisybės, nės ant iszpildymo ju lygei penėti ir spaudžiami piningus sudeda, kada wienok prowa žiamiszka pati platina neteisybe, wietoj buti wisu lygia apgynėja, ar galima paszėnawone mokėti? Kodėl gi tos prowos draudžia mums darbus teisingai mums prigulinczius? Kad musu užslėpti darbai galėtu nepatikti waldžios ponams arba i imperatorini Aleksandriui, tai lygei mums labai galwa skaudėti negali, nės jie iszduodami neteisingas dėl musu prowos ir uždraudimus nepasiklausė, ar neteisybė ir prispaudimai, nors jie kaip sako Warsawos rėdininkiszkas laikrasztis 'Warszawskij Dniewnik' wedasi wardan 'gosudarstwennaho naczala' is 'soobrazenij' ir dėlto kad Rusija tai ne Austrija, mums patinka ar ne. Neteisybė ir prispaudimas, kur jie dedasi, ar ant Dunojaus ar ant Niamuno, ar wardan gosudarstwennaho naczala ar kitu priežascziu, lygei tiems skauda, kuriuos ta neteisybė siekia. Ant galo dėl iszteisiniimo sawęs turime atsakyti, kad mės tikrai ir nežinome, kas waldžioms rusu ir ju tautai patinka. Peržiurėdami rėdininkiszkus laikraszczius randame: ka pawelyja Warszawskij Dniewnik, ta draudžia Wilenskij Wiestnik, o ka tas wėl pawelyja, ta uždraudžia Kyjewlanin ir Moskowiskija Wiedomosti. Peterburgskija Wiedomosti wėlei negali užkėsti paties wardo lietuwiu. Daryk czion tame chaose noru ir prisakymu ka darąs. Norėdami rusams patikti tikrai rastumėmėsi wietoje melninko einanczio su sunumi i mēsta. Peterburgiszkėms Wiedomostėms tiktai galime atsakyti, kad sunku yra mums isznykti, nors jos to taip labai geidžia, nės nežinome, kokia isz to mums nauda butu.

T. b.

In Paukszti ir Tamaszancka.

Susėdę asilai gudrius daigtus raszo,
Ir sudėję rankas wisus žmones praszo,
Kad ju klausytu, juos guodotu, mylėtu,
Ir už tuos pamokslus dorėlukus dėtu.
Aptemę žmonelei sawo pelnę krauna,
Kad tiedu asiłai mus Lietuvą rauna,
Pesza wisom pusėm garbę ir galybę,
Rodydami wienat lenku jie dorybę:
„Lenkais mės juk esam, už tai nesiskirkiam!“
Tai wadinas: lenkams gerą koszę wirkiam,
Szerkiam juos kaip parszus, — o jie nėra sotus —

Duokiam jiems piningus, kad butu bagotais!
Taip mokina kwailas Paukszczi raszinėlis,
O szito ir klauso tulas lietuwėlis.

Reik lankams bažnyczios, kuningo taipogi,
O lietuwiu centai ant to juk nebłogi!

Ir szauk': „Lietuwei! jei centu neduosit,
Dangaus pasimirę nekād nedastosit!“

Taip tai mus lietuwis, ką liepia, tur duoti,
Idant dangaus laimės mirus neprastoti.

Nors už tai iszjuokiams lietuwis muzikas,
Bet yr priimtas jo kruwins skatikas.

Apie tuos lietuwiu darbus nės nėko nežino,
Gana, kad lietuwei lenkus iszauzsztino.

Pats budami tamsus jie to neiszmano,

Kad ne sawo žiamės szitą bandą gano.

Pons Pauksztis bagotas, tai tik ne lietuwis,
Jam gėdą padaro prigimtas liežuwis;

Grazi jam lenku warna, o musu žirgelis
Yra dėl jojo kaip nėkszas daigtelis!

O! nėksze tu Paukszti, kad taw' pamatytu
Mus Wytautas garsus, kaulus iszbarstytu.

Musu juk tēwucei žirgwaiki *) guodojo,
O tawo akyse jis garbės prastojo;

Nės tas ženklas puikus tik lietuwi puoszia,
O tujai ne musu, eik, kur lenkai łozzia!

Ne taw tasai ženklas, nės tu sutėplotas,
Prakeikimu Tėwu ant amžiu apklotas.

Lenkai mums ne brolei, jie musu kraugėrei,
Jeigu kur nebaga lietuwi nutwėrė,

Tai patol ji cziulpė, pakol neapsilpo,
Pakol i jo pilwą wargszo kraujas tilpo....

Taip brolei lietuwei, jeigu mės klausysme
To asiło mokslu, laimės nematysme.

Kam jis mus werczia i lenku wergystę,
Kad mės galim kelti Lietuvos ponystę.

Lietuwei pas lenkus gana jau tarnawo,
Padėjo sweikatą, brangią žiamę sawo,

Newieno lietuwiu kunas tapė sukaptas,
No rykszcziu paloku ronomis apklotas!

Ir wėl szauk' bediewis, kad po jungu eiti.
Wienok pasiklydo: lietuwei negreiti.

Kur smaugia ir pesza, ten nėkas nelenda
Ir nėkas nenori botagu ant sprando.

Brolei lietuwninkai, tai nėra „Wienybė“,
Pritinka geriausei jai wardas „Durnybė“,

Nės musu wienybė yr wisai kitokia,
Tu patsai broleli apdumot tai moki.

Idant mums pakelti Lietuvą brangiausią,
Reikia jai suteikti laiswę kuo greicziausei.

Nėkas juk tos moczios nelaiswėj nežiuri,
Kad jinai skaudulu piñną kuną turi.

Kad bado maskolei, lenkai, Wokietija,
O ta gera motė džiusta, neiszgyja,

Tai lietuwei mieli mės waistus jai duokiam',
Isz ranku piktuju greitai iszluosnokiam'.

Jau tas Pauksztis blogas, kurs lizdą gadina,
O błogesnis dar žmogus, kurs tautą **) naikina,

Kurs ją norparduoti, wardą užsiginti,
Toki žmogū reikia kukalu wadinti,

Kurs gerą jawą užsėtą naikina
Ir miečą mus tautą Lenkija wadina.

Bėgkiam mės no jojo kaip nog welnio juodo,
Bėgkiam no to Paukszczi, no jo baisaus kuodo,

O surikkiam wisi: szalin su Lenkija,

Meszk-koriu Gudija, taipog Wokietija!
 Tegul gywuoj musu Lietuwa garbinga,
 O wisos bjaurybės pragaron nusminga!
 Tegul žiamę musu žirgwaikis dabina,
 O Pauksztis ant sprando saw warną kabina!

*) Zodis 'žirgwaikis' susideda isz žodžiu žirgas ir waikas o wėl zodis waikas yra iszaugęs isz wieno lopszio su žodžiais waikyti, wajoti, wyti; pagal tai žirgwaikis senowiszkoje musu kalboje paženkliu waikiną sėdinti ant žirgo ir wajojanti neprietelus Lietuwos. Nėkuomet negalime iszkilmingosni ženklą turėti kaip kad tą musu tėwynės apgynėją, neprietelu waikytoją. Iszaiszkinimą senowystės szito ženkloras kožnas J. Bassanawycziaus kningutėje 'Žirgas ir waikas'.

**) Zodis „tauta“ Auszroje jau kelissyk tapė isz pacziuszakniū iszluksztentas musu brolu N. Akielaiczio isz Paryžiaus, Sauerweino ir tt.; jis paženkliu tą pati, ką lenku zodis 'narod', kuri tuli lietuwiniškai prisisawinę garbina lyg žydai auksini werszi, ir sako wietoje tikrai lietuwiszko tauta — naradas. Tauta atsiskiria no gentės [wok. Stamm], o gentė no giminės [familia]. Aglė.

ZINDAWYSTA

arba straipsnelis raszto isz latuwiszku dėju isztrauktas isz lenkiszkači surasztytu Jokimo Lelewelo 'Dzieje Litwy i Rusi' kningelu.

(Tąsa.) „Newalninkas, wergas arba padonas muzikas, walnas. „Newalninku wadinta wajauna suimini [ant wainos sugantą] ir neluosą szejmyną, irgi parduotą arba zokonu tiesomis apsudytą. Jau minėjome, kad ji užmuszti be koros negalima. Už sawo uždarbi turėdawo jis slūžboje algą, kuri budamajo turtu, dėl naujei i tą stoną istojaneczio galėjo derėti ant iszsiptirkimo isz newalos. Bet isz tėwo ir pratėwiu wergui statutas tiesos nepadawinėjo nei jokio budo ant iszsiptirkimo. Taigi pardawinėta žmonis kaip galwijus, sako sąlaikinei rasztininkai; o baudžiawą arba werguwę tokią ant ju galima buvo uždėti, kokia ponams patiko. Wergas muzikas tuomi skyrėsi, kad jis buvo pririsztas prie žiamės, no kurios be pawelyjimo pono negalėjo atstoti, o baudžiawą atidirbti turėjo. Kadęgi istatymai draudė ponams padauginti arba perkeisti kaltenybes ir baudžiawą, rodosi todėl, kad muziko prawaryti isz wietos negalėjo. Bet dalelė žiamės, puswalakis, ketwirdalis, arba ką muzikas turėjo, buvo neperdalinama, o todėl tiktai wienas sunus ar žentas pasimirus tėwu gaudawo, o kiti sunus arba ženai prigulėjo no padawadyjimo pono. Drangezėsiszki rasztininkai patikrina, kad ponai ant padonu dides sawwalnikystes prowyjo, nežiurėdami ant tiesos istatymo, nei darbas, nei turtas, nei uždarbis anei gywastis ju nebuwo apsaugotas ir nusitikėtinas. Swetimas ponas niat kelonėje, i katro muziko namus užwaziawo, ant szėringės jame ar ant nakwynės ilindo, be pakorawonės wiską jam iszplėszė. Tai buvo paprastas budas. Wyriausybiszki rasztai patikrina, kad walseziuose arba dwaruose didžiojo kuningaikszezio wergai po tris arba keturias dienas baudžiawos turėdawę atidirbti kas nedelę; bet sąlaikinei rasztininkai apreiszkina, kad paprastai wergai penkias dienas, o kartais szeszias, sawo ponams turėdawę atidirbti ant nedelės, taip kad jiems tiktai panedėlis paliktas buvo, todėl tankiausei pjauna, szienauja, aria ir sėja dėl sawęs nedėdieneis, o paklausti, kodėl szwentos dienos neszwenzia, atsakydawo: argi neliepė Diewas ir nedėloj walgyti? Nerokuoja tie rasztininkai, kokio budo buvo ta baudžiawo wisos dienos arba pėkszezio arsu pora jaezciu arba su kelomis žagrėmis; nerokuoja nei gwoltu, padwadu arba sargos dwarczinės, bet priduria, kad muzikai mokeszcius piningais ant reikažu žiamės trissyk ant

metu moka; kad pas poną be dowanos, be pakloniniu, nepriariatins, o ponas siuczia juos pas dwardiszkius urėdininikus, kuriuos apdowanoti taip jau turi. Taigi tie wergai sziaurinėse szalyse sawo surukusiose grincziose nuskurdę wargingai gywena, dėwi wienaiptilkomis sermėgomis no stuomenies stulpuotomis; awia liepiniu karnu nupintas wyžas, kitoniszko apawalo newartodami; maitinasi juoda duona, pilna aszaku, isz miltu negerai girnose sumaltu; ar maždami ar kitoniszkus darbus atlikdami, ipaczei moteriszkos, dainas dainuoja. Tokiame stone buvo rusėnai žiemiuose ir latuwiszki žmonis per latuwiszkus pamuszimus su rusėniszkais žmonėmis sulyginti buwo. Pietinėse szalyse nešaimingesniame buwo stone; skyrė juos spalwa ir sukirpimas sermėgos no juostos i klynus siutos: apawalas gi szikszninis, nesa lengwesniame ore galėjo wieną dali metu basi waiksztinėti. Zmonės taip wadinami walni, o kuriu skaitlus buwo didelis, nedaug ką no wergu kitaip iszweidėjo. Turėjo turėti remiaslę, slūžbą arba lauką. Isz tuju ukininkai ėmė ikczėsiszki ukius no ponu, ilgiausei ant 10 metu. Jie wadinosi peraisweis ir statutas tiesos nori juos isz tikro turėti nuolatai persikraustanczius, nuolat kelonėje, nesa užtėmyja ir grasina, kad jeigu ilgiaus ant poniszko lauko negu 10 metu pasėdės, pawirsta i wieszkelu, padwados: lygei jeigu dėl kokiu norint priezaszciu suderėtas deribas perlaužinėtu, bus suimti ir i newalninkus pawersti. pawojingesnis buwo likimas tu walnu žmoniū, kurie i slūžbą arba ant darbo parsisamdawo”.

Wergystė wisatiniszka. „...Slūžbą waikinę asabiszkał kaip kas gali atlieka, pėkszczias arba raitas, su pritinkanzciu apszarwawimu, taisymas pilu ir wieszkelu, padwados, wytis (bėgunai pasiuntinei) sargos (stacijos) yra kas tiesa ant paraginimo augszeziausios waldžios didžiojo kuningaikszezio, bet kas isz to, kad newieni kuningaiksztystės dumcezi (surėdninkai) suragina ją, bet lygei kuningaikszeziukai ir ponai didžiunai, kurie taip jau galėjo dėl sawęs szaukkti, nesa isz žiamės saw pawėrytos, ukininkus jiems patiems priklausanczius. Kitoniszkos sunkenybės ir apmokėjimai darėsi isz pyłos jawinės, awižu ir wisokeriupu grudu, užarklinė, užžagrinė no jungo žagrės arba arimo, užpjautuwinė no pjowimo su pjautuwu; tarnawimas medžio klėj giriniu arba wandeniniu, sugulė wis ant ukininku bajoru ir muziku, mėstinė czyzė mėszcioniū. Bet ir tie mokeszei newisi ėjo i kuningaikszezio maszną, dalis ju liko ant naudos pono, lygei kaip ir džiuklinės†), rasztininkiszkinės, persudinės†), prileisdyninės*) ir kitoniszki sudiszki mokeszei, bejegi ir wisokeriopus dowaninės priewartos, walandoje reikalawimo poniszkos małonės, kaip kłoniotiesi ir kniupszcziam puldinėti reikėjo, o ipaczei kaip sawo turtą arba asabą sawiszkes giminės aprupinti reikėjo. Tame paskutiniamie atsitikime iszlenda i prieszaki swodbinė ir kuninginė, tai yra karaliszkinė arba kuningaiksztinė, swodbinė ir suzwalginė, no sužieduotinės arba sugertuwii ir no wincziaus arba szlubo [sulubo]. Kaip muzikas atneszdawo tas dowanas ponui, lygei bajoras arba szlėkta arba kniazis apturėtojas žiamės neszė augsztesniamui sawo waldonui, o ponas taip jau neszė sawo didžiamjam kuningaikszeziui; nės augsztai ir žiamai newalna buwo wincziawonystė, uždrausta budais ir bjaurei pasibaisėtiniais zokonu istatymais arba tiesomis” ir tt.

„Idant pagalui sawienyjimą apturėti, iszpuolė Zygmantui Augustui kuo didžiausią skaitlu Latuwos gywentoju ir rusėniszknju žiamiu kokiu nors budu laimėti ir pawkwatinti, bet kadęgi wienintelu tame dalyke daigtu prerogatywai ir priwilėjai (raginimai ir priwilojimai) losybės ir pawaidystės bajoriszko stono. Todėlgi daug prigulėjo no pa-

dauginimo ju skaitlaus. Bet tuomi tarpu atsirado naujos periszkados isz to, kad ponai ir kuningaicszczei kaipo wergu muziku, taipogi ir luosu žmoniū ir bajoru ju ukius apturincziuju nei jokiū budu isz ko sawo waldžios iszwalninti ir paleisti nenorėjo. Mynios žmoniū, kurios pagal sąprotawiną anuometinės polytikos ant szlėktu butu itikusios, buwo dėl Zygmanto Augusto neprieinamos; okaip ant sawo pastatė, kad nekuriems dawė priwilėju ir garbženkli (herbą) ant szlėktystos, ir tuomet dar tie ponai ir kniazei nėku budu nenorėjo atleisdinėti suszlėktintu žmoniū, arba bent plėszė isz ju mokeszczius, kurie turėjo pasilauti prie naujo parėdko; o didės mynios bajoru sengadyniszkos ukininkystės rusėniszkos pasiliko stona sawo pažiaminimo, nei tai szlėkta nei muzikai. Pasirodė wienok Zygmantas Augustas wisur ten, kur be tarpininku galėjo prižengti, sutwarstė apskritus walszczius užkampinės szlėktos wisoj Latuwoje ir Ziamaitijoje, Pagriuose, Owrucke ir kitose szalyse Rusėnijos; apmažmenaudino (ukleinotni!?) dišes mynias krikszcziou wisokeriopu wėru ir wisus magometonis (turkus, tutorius ir muzulmonus), katrie žiamę turėjo. O jeigu aname laikie swarbiu yra dalyku žtėmyti ant to, kad ant iszkerinimo (iszplatinimo) lankiszkos gentaunystės ir lankiszko kuningaicsztystėj Latuwas liežuwi, nemenkai gincaiz tikybiszki szelpė; daug swarbesniu dalyku yra ant uždabojimo, kad tie gincaiz neperiszkadyoj dar: e iszplatinimo szlėktystos" ir tt.

Tolaus bus.

†) Džiuklinėmis (džiukla) wadinta szieno ir kitoniszku paszaru ir walgiu mokeszczius arba pylas.

‡) Persudinėmis wadinta kasztus apsudyjimo arba peržiurėjimo dekreto.

*) Prileisdyninėmis wadinosi mokeszczei už prileidimą prie sudo arba pas poną.

X Szenandoris, 25. III. 85.

Szirdingas Rėdytojau! Pauksztis isz Plymouth'o atwikęs keturias dienas po Szenandori slampinėjo, tas bukasnapis daugiaus paneszus ir plėwiasparni ne kad i plunksnuota paukszti. Szenandorio lietuwininkams jis labai nepatiko, nės nekurie patėmyjo, kad naguoti plėwinei sparnai taip esą asztrus, kad bandė kabintiesi i lietuwiszko žirgo wuodegę, bet szits kaip spyręs, tai tuoju pas Bobiną nabagas nusiritęs ant patarmės. Bobina pasakęs, kad jis nuszausęs L. Balso rėdytoją už tai, kad jis žirgą paleidęs ant lietuwiszko lauko. Sziksznosparnis norint prigulis prie gywuolu, o bet nori giminystę laikyti ir su lenkiszka warna. Nedywai, kad iszgamis Bobina gali paleisti strėlę i Naujorką, nužiurėjęs per sawo picziuos žiuroną. Lietuwininkai taipgi turi apsisergėti, idant neprisiartintu prie jo kromo, nės jis wisu lietuwininku neapkenczia, o szaudamas Szlupą gali netikėtą pažeisti. Matote, brolei, naujalenkiu brudumą; kas žin ar jie kada taps žmonėmis?

Be to bucziau skaitytojams Balso pamirszęs parodyti juokus, kokius radau, Wienybėje naujalenkiszkoje: wienas ten apgarsinimas buwo apwerstas atžagarei, ir apaczioje szitoks paraszas: „Tai kaip szitas apgarsinimas augsztyu konomis persiwertė, taip ir tu sakuotpilwiu razumas persiwers“.

Tai jiems Bufanas*) padarė,

Kam no sawęs ji nuwarė,

Nės jis alu ten szinkawo

Ir sakuotpilwius prigawo.”

Matote brolei, kad durniaus nereikia jieszkoti su žiburiu, nės jis pats pasirodo; argi tokiems kwaitams gazėtą iszduoti? ar tik nesibaigia jau anuju pajiegos smageninės? Ne bereikalo Grimlewyczius Nantikoce itaisė pabirkę, bene tikta bendoriszku szulu, kaip skaitome 'Wienybėje', kurie

Paukszcziui ir jo szejmynykszcziams labai bus sugadu.

*) Bufanas wardas Czižaucko szunies. M. J.

Rasztas isz Kauno rėdybos, 28. II. 86.

Miel! brolei! Pas mus dabar jawai yra pigus; taip wa už purą*] rugiu duoda 1 rubli 80 kapeiku ir 2 rublu; už purą mieziū pusantro rublo; ant tu jawu, yra galima sakyti, kad kupezystės su wisu nėra, nės parksto tik ašularei ir duonkepei, o tolaus ju nėkur newelka. Už awižu purą moka 1 rub. 40 kap. ir daugiaus, tos teisybė yra geroj prekeje arba czėnioje; sėmenis rudenyje isz pradžios buwo brangios bet paskui supigėjo; linams prekė widutinė; už werszius kitais metais mokėdawo daug brangiaus negu szimetą Su mokeszcziis buwo rudeni sunku sukitiesi, o ir dabar ta pati.

Kuningai pas mus yra dabar labai prieszingi lietuwystei tik labai maža parinkta dalis yra wienos mislies su tėwynininkais, užtaigi jie paslapyje užsilauko, idant nežinotu wyskupas Pallulon, kurs nors yra lietuwininku gimęs, bet lenkiais taip pamėgo, kad ir sawo prawardę 'Palulonis' perkeitė i Pallulon. Lietuwininkus dabar persekioja wyresnybė ponai ir susilenkinuosieji kuningai... Sziose diense girdejau, jog M. wietos nustojęs Rygoje, man duodasi, kad dėl lietuwiszku dalyku. Augustiną Baranauską persekioja wyskupas Pallulon ir kiti kuningai ir tiekiasi ji no wietos atstatyti už tai wien, kam jis apgarsinęs monus Auszros kalendoriuje, prie to dar lietuwybe užsiimęs, o tas daigtas nebepataisomas esąs ir dowanojimo nėsą.

Užžeigęs ant sosto žiamaicziū wyskupystės Pallulon meldė popėžiaus, idant katedra butu perkelta isz Warniu i Kauną. 'Tėwu szwentam' pawelyjus buwo aprinkta Kaune bažnyczia ant katedros, buwusi kitąkart Augustijonu. Išgus liukus ją nėks nepuoszė, per tai sudulkėjo, sujuodawo ir wisiszkaiz nuskurdo. Nugis tapus ikurtai žiamaicziū wyskupystės katedrai Pallulon stiegiasi ją papuoszti, idant jijė butu pigesnė ir istabesnė už wisas kitas bažnyczias sawo diacziejios. Zinoma, idant surinkti plukszta pingingu tai lietai atsisiekia, kaip ir wisados, lyg stacziokėlu žmoniū, kuriu kauniszkei apsilenkinę kuningai persekioja, mindžioja ir nėkina kalbą, budę ir elgesti, o podraug ir wisus tuos sątėwynininkus, linkenczius sawo tėwynei Lietuvai ir tamsesniems brolams apszwietos, isztirianczius ir isztaisanczius lietuwiszkaiz kalbą, idant tuomi ibr kti inagi, kuriuomi isz tiesu galėtu stengti kowoje už buwi. Isz pamokslincyziū kuningai apgarsino žmonėms sawo apiegardu, idant nesztu pingus, nės wyresnybė ant apwalymo tos bažnyczios neduoda nėko. O žmonės iszklausę pamokslu galwomis paluksnoja sakydami: 'Kad tiktai mės uktektumėme skatiko sawo bažnyczei, o su kitu mums nerupestis'. Tautkus.

Rasztas isz Prusu Lietuwas, 22. II. 86.

Szirdingas rėdytojau L. Balso! Pažwelgęs i lietuwystės reikalus, turiu sawo szirdingiausią dekawonę priskirti Lietuwiszkaizkam Balsui, kurs matyti szauoniaus ir twircziaus sulenkiutus lietuwius prie sawęs pritraukia. Pas mus, mylimas rėdytojau, yra dideli persikeitimai atsiradę, mės stiprėjame kaip ligonis ir musu garbingoji 'Byrutė' jau antrąjį szimta sanariu pildo; tai gražus metas, kad tik ir tolaus taip butu, tai musu tauta neprazutu. Zinomas daigtas, kad daug yra prieszininku isz pacziū lietuwininku, kurie nori pamesti szarwus ir ginklus ir atsiduoti swetimiams iszblurkėlams sawę naikinti, ale tik randasi ir turtingu wyru, kurie szirdyse jau czia lietuwiszkaiz taksenant. Isz tu kampu, kur rodosi jau nėra lietuwiszkos kalbelės girdėti, pasirodo smilžiniai Lietuwas. Asz pirm 5 metu mažne tą žukestį buwau igawęs, kad Prusu Lietuwa pawirs i wokieczius ar cigonus; szendien su tuomi klausimu wisai kitaip iszweizdi,

Tiktai meldžiami brolei Amerikoje nenustokite dirbti, kožnas neskzite turteli tą mažuti ir szelpkite L. Balsą, su kurio mōreis wiskas bus atsiekina; nedraugaukite su lenkais, nēs jie musu garbę ir piningus mažina. Istoriszkaie apie lenkus kažbant reikia pasakyti, kad lenkai pragrē sawo tōwiszkę paskui, bet pirmiaus Lietuvą; jei Lietuvą no Maskolijos atimtum ir no Prusu, tai tiedwi žiamēs negalētu pastowėti su sawo placzia apnasza tinginiu, taip kaip ir lenkai kad Lietuvai prie Meszkkoriu priglaustai puolē i pawargimā, nēs Lietuwa palowē už juos wargti, o wargsta už szalaputri meszkkori. Taigi lenkai sawo waldymo laike gyweno isz darbsztumo lietuwiu, o meszkkorei bei wokiecei nekaitai. Jus mieli brolei Amerikoje nepriwalote nei lenkiuojancziu kuningu nei lenku konstitucijos ir maisztmecziu apwaikszcziojimo, bet budami darbszcieis bukite podraug ir mokintais, idant neapgautu jus tinginei, apgawikai ir girtuoklei lenkai. Mēs su musu dale imsimēsi kiek imanydami. Su kitais praszalaiczeis mums wisai netinka draugautiesi, nēsaju tinginystē ir besotystē lobio mums wis ant iszkados arba blēdies pareis. 'Kad ant swēto mums iszlikti, darbą reik patiems atlikti'. Wokiecei ant manęs siunta, nēs mano trusawimas jiems nepamēgsta, kad dirbu dēl Lietuvos irgi jos nuwargusiu waiku. Jei aną istatymą patwirtins, kad no lietuwininku ir lenku galēs gwoltiszku budu laukus atpirkti, tai kas-žin ir asz kaip ilgai lietuwiszku oru džiaugsiuosi, gal ir man padanges Lietuvos reikēs apleisti, o dangintiesi i kitą kokią Angrą Pekwēną ar Kameruną. Da kartą aplink jusu amerikiszkus reikalus werkiu, kad dirbtumēte isz szirdies, kaip tikri wyrai, jums už tai bus gan greitai atlyginta. Budawokite bažnycią, iszlaik ykite tikrai lietuwiszkus kuningus, traukykite ryszius lenkiszkos bei wokiszkos itekmēs, nėkad ji jums ant gero nepareis. Taisykite draugystes, kokios jos nors nebutu, bet wis pilnas lietuwiszkos ir iszmingos dwasēs. Iszkluwę isz po lenku peilo nekiszzkiamē galwā i wokiecziau ar meszkkoriu spaus-tus. Juk mēs ant paweikslo turime musu nusidawimus, kad wis ir wis taip buwo, kaip tik isz maskolu nagu isztrukome, pakluwome i wokiecziau, isz tu nagu wēl i lenku, o tai wis buwo Lietuvos naikinimas. Kad lietuwei nebutu draugawę su swetimaiseis, butu ir szendien tebēsanti Lietuwa, ale gal mums wargdieniams ir nėko nebutu geriaus buwę. Dabar yra geriausias czēsas taisyti, nēs moksas plaukia augszcziaus kumsties. Jeigu wisi lietuwininkai szendien turētu tiek mokslo, kad kožnas mokētu padorei skaityti, raszyti ir iszmanyti tiek, kiek mokintinis gimnazijos budamas perējēs szeszias klasas, tai lietuwininkai wisą Auropą sukisztu in sawo kisznę, o gal ir kitus kampus; o to nēsant — bėdu bėdos. Wisi tarnaukiamē Lietuvai, nēs jai iki sziol mažai kas tarnawo. Garbindamas jusu tēwyniszkus darbus liekuosi wisu tikru lietuwininku brolis Kastytis.

Wisokeriopus žinios.

Naujorko arkiwyskupas Corrigan iszdawē paliepipimą ant wisos sawo dijacezijos, idant patys parapijonis waldytu bažnytini turtą, piningus ir tt. Parapija turi laikyti kwartolinius susirinkimus, kuriu protokulai turi buti suraszomi, o ant metinio susirinkimo kur galėdamas pats arkiwyskupas atkelausęs aržo wietininkas. Lenku kuningas Klimeckis jau susirinkime s. Stanisłowo draugystēs d. 25 wasario tai praneszē sawo parapijonims. Ne pro szali yra tai žinoti ir mums lietuwininkams, tarp kuriu reikaluose bažnytiniu piningu wis ir wis randsi nesutarimas. Mums regisi, kad priesz wyskupo paliepipimą nėks nesistengs. S-k-.

20 d. wasario tapē atliktas susirinkimas L. Balso draugystēs, kaip wiceprezidentas Jonas Papiļauckas sakē, dēl

pakēlimo L. Bals ; buwo žmoniu gana daug, taipogi balsu daug buwo užimta, tarp kuriu czia priminēsiu swarbesnius. W. Džiankauckas sakē: Nors Paukszcieio wienybē yra didelē pagal popēra, bet ji yra wienybe jeigu tik rupuzi ir weliuikiu, kureis yra perpildyta, arba wēl wienybē lenku irgi maskolu, už kuriuos užsistojā, nēs ir carui kelissyk jau pagyrimus Wienybē Naujalenkiu paraszē, bene tik su ipatingu priwelyjimu durnawoto Sliszo. Nedywai kad toki wienybē drasko lietuwininkus ir ju szlowę. Sueję turime remti L. Balsā, per kuri tik rasime, ko mēs reikalaujame. — Po to P. Pesiackas kalbėjo: Wiskas yra ant swēto galima, jei tik noras yra. Nėks pradžioje neplaukia pienu, wiskas turi sawo prieszininkus. Mēs turime užsilikti lietuwininkais, nors Pauksztis liepia laikytiesi su lenkais. Pauksztis mus wela, bet nedaro žmonėmis. Pirmia žinok žėdnas pats sawę Szendien wisi nori pasinaudoti durnesni, taip ir Pauksztis nori lietuwininkus apiplēžti, kaip kad wēl ji prie sawęs suka lenkai ne be wilties naudojimo isz jo kwailumo. O mēs pasilikdamilietuwininkais turime sawo praeiga žinoti, idant nebutumēme waikais. Užlaikyti L. Balsā, kurs mus apszwieczia ir apszwieš, mēs galime maža proce. Pirmame mete laikrasztis negali turėti daug piningu, nēs czia senumas wiskā daro. Tarp lenku Dynewycziaus szendien turi namus wis jis isz mažo prasidejo; berots mēs neeisime keleis, kokeis waikszečio Dynewycziaus. Mēs negalime žėdnas dėstyti litarēle, už tai dėkiamē centa. Szlupas yra muczelniku Lietuvos, nēs jis už mus no beprocziu bjaurojamas ir Lietuvos warda kėldamas, pats minta už labai mažus piningus ir tolaus žada neperstoti dirbęs. Suwalku rėdyboje propesorei dirba dēl naudos lietuwyštēs, taip pat yra Prusuose ir Lietuwoje Kauno ir Wilniaus rėdybose, kodėlgi mēs no to turētumēme atstoti? Kožnam darant storone dēl iszlaikymo L. Balsō, Balsas sutrauks wisus lietuwininkus i daig-tā, mēs istengsime bažnycias, namus pastatyti, o ir padarysime wienybe wisos Lietuvos Amerikoje. Matant tokius darbus kas gailēsiesi dēlto 2 dorėlu? — O wēl Pr, Ramanau-skas sznekėjo: Gailu mums i sawę pažiurėjus: klaidžiojam swetur, o nėko nerandame; gryžkiamē namon, ten turēsime pawėsi. Swetimas žmogus nei isz sawo kraujo nei isz prigimimo nėkuomet mums tikru prieteliu nebus. Ir szitoje žiamėj mums swetimi sawo szirdies neatidarē, nēs tai gai daryti tik brolis pagal kalbā ir prigimima. Twirtinkiamē gi mēs L. Balsā, kad jis smarkiaus mus szauktu i kruwa po tuomi lietuwiszku ženktu. Nors pirma buwome užmirzę apie sawo praeite, buwome lenkais, nors ir ju nepažinome, o L. Balsas mums prawarēnauduli. Mus lietuwiszkos motynos pagimdē ant anos szwentos žiamēs, ten iszaugino, kamgi panėkinti tēwyne? paduokiamē wienas kitam rankā. Norėcziau, kad Balsas butu drutybėje, ir reikale wisus in drauge paszauktu. Nors rėdytojas nėra turingas, ale mēs nereikalaujame jo didelū sumu, o tik mokslo; nēs mums prideri jam duoti, kožnas pagal iszgale, idant jis mokslā galētu platinti. Gerai yra, kad jau turime no 500 metu tikėjima krikszczioniszka. Lenkai mums dowanojo didelus wargus, musu tēwai daugiaus kentėjo ne kad szendien kenczia mulas Pensilwenijoje. Mēs negalime pamirszti Jagėlos ir Jadwygos, katrie mus pamynē po koju. 500 metu buwo il-gas czēsas kentėti. Rokuoja, kad mēs ir szendien be lenku negalime atrasti kelo; pasirodykiamē, kad mēs nesibijome nei kulku nei granatu kaip kad musu tēwai; eikiame keleis sentėwiu, kurie ējo priesz lenkus, kryžziogius ir maskolus; ējo jie, eikiame ir mēs kaipo brolei. Ir szendien kad mēs stosime, musu storonē iszeis per ugnis. Lenkai nors giriasi bet gero mums nėko nepadarē. Maskolei panczius lenku no musu nutraukē, bet jie mums negerēsni, tokie pat yra ir

wokiec
szwies
szauks
jis pai
žirgas
dabar
neaple
klibik
newer
kalba
awelei
joms
Kokia
tas isz
parapi
aptem
iszwy
mi paj
lietu
darom
węs.
mēs le
sidejo
ka tur
isz m
pasita
minēt
leisda
gu;
musu
per jo
Bet at
kina,
O Aw
dėl m
keleis
ninku
musu
komit
ce-pre
fin. S
yra:
klyne
Zalnė
wyczi
M
jorko
moks
spawė
ardas
tuwin
ma li
nei pe
prisal
lenku
padēt
mylēt
S
darbi
angla
atsiti
nēs k
yra d
pada
winir

wokieczi. Kad esame krikščionys, turėkiamė didesne szwiesybe, traukiamė skęstan žius brolus. L. Balsas suszauks mus i kruwa no saulės nusileidimo iki užtekėjimo, jis paims malone Lietuwos. Musu žirgas nukirs ta areli, žirgas eis per wisus arelus. Patuolaik mės buwome iszkrikę dabar kad Balsas mus sutraukė, mės mokinkiamėsi ir Balso neapleiskiamė. Jis iszwes mus isz žabangu. Szendien jau klėbikiamėsi isz po arelu. Pauksztis yra arelu, wanagu; jis newertas yra ženklė Lietuwos. Lenkai sako, kad musu kalba yra awino kalba, 'barani język', ale mės, awinai, tas aweles, lenkus, nuwaldėme, jas wisiko gero pamokinome ir joms garbe pakėleme. — Po to Pr. Bacziuskas užėmė balsu: Kokia mės procedėjome ant szito L. Balso! jis tapė padarytas isz mažai žmoniu. Jis pasidarė ir dėl gero lietuwiszkos parapijos, nės pirma mės buwome susirinkimuose parapijos aptempti didžiausiu debesi. Balsas atėjo, kad mės szwiesia iszwystumėme ir kad kiti žinotu, ka mės darome; turėdami pajiegu iki walei emėme dirbti dėl Lietuwos. Gana jau lietuwininkai sudejo piningu ant lenku bažnyczios, nugis darėme sawo kruwele, idant turėtumėme romybe tarp sawęs. Lenku tarp lietuwininku nebuwo nei wieno, nors mės lenkams garbe ir diduma žmoniu wisur pakėleme. Prasidejo musu parapija isz 18 žmoniu, L. Balsas parodė, kas ka turi daryti, ir kožas atėjo pagal jo klėbinima. O dabar isz musu ranku kiek tas L. Balsas turi nukentėti? No dabar pasitaisykiame, suprasdami, kad musu geri darbai bus paminėti ir po tukstaucziu metu. Musu L. Balso draugystė iszleisdama Balso iszduos ir kningutes; dėlto wisio reikia piningu; o kad mės dėsime po kiek kas gali, tai po kelu metu musu keli centai suaugis i dideli turta. Girdime Paukszteli per jo Wienybe, prie kurios nori pritraukti lietuwininkus. Bet atminkiamė, kad prie Wienybės ir pasznabžda prisitaičina, ko Balsas ant wisio swėto girdimas neprisileidžia. — O Awizienis tarė: Naujorke Wienybė Paukszczi emė eiti dėl musu iszskraikinimo. Jeigu mės laikysimėsi, eisime sawo keleis iki amžiu amžiu; jeigu jieszkosime, surasime lietuwininkus. Wienok Pauksztali nubugdykiame, kad jis tarpo musu daugiaus nelekiotu. — Ant galo tapė iszrinktas naujas komitėtas L. Balso draugystės: Prez. Pr. Ramanauckas, wice-prez. J. Matulewyczius, Sekr. prot. P. Pesiackas, Sekr. fin. S. Ydika, kasėris J. Paplauckas. Wietineis agentais yra: P. Pesiackas ir W. Džianauckas, Wiljamsburge ir Bruklyne: W. Matulewyczius; Baltimorėje W. Senkus ir W. Zalnėraitis; Szenandoryje: M. J. Andriukaitis ir K. Butkewyczius.

Mount Carmelyje lenku kuningas nesenei iszkeikė Naujorko lietuwininkus už tai, kad jie stengiasi bažnyczia ir mokslawiete lietuwiszka pasitaisyti, ir žadėjo nepriimti ing spawėde tuos lietuwininkus, kurie skaitys L. Balso, kurs ardąs lenkus. Tik gauļu, kad tas kuningas nepasiklausė lietuwininku, ar lenkai no senowės neardo gywasti ir gywenima lietuwininku, neduodami lietuwininkams kaipo tokiems nėi pasirodyti. Lietuwininkai dabar pilydi pradeda Diewo prisakyma: mylėk tėwa ir motyna sawo, o Mount Carmelo lenku kuningas regisi geidžia wietoje to prisakymo kita papadėti, butent toki: nemylėk motyna ir tėwa sawo, idant mylėtum lenkus už tai, kad jie smaugia lietuwininkus!

Suwienuose Walszijose dabar kur pasižiuri, ten matai darbininku streikus; tai pabriuose tai ant geležinkelu tai anglakasyklose ar kitur, žodžiu sakant: nėra dienos, kad ne atsitiktų kur streikas. O streikuojantiems wisas ir šekasi, nės ko jie reikalauja, tai 'bossai' turi iszpilydi. O tai wis yra dėlto, kad darbininkai iszmoko gerai susiorganizuoti, padaryti gera ir druta sawo tarpe wienybe. Tik mės lietuwininkai dar žiamiaus no wisu stowime, nės tarp kelu susi-

rinkusiu yra sunku padaryti sutikima. Bet tai ir nedywai. Kuomet kiti skaito kningas ir szneka apie sawo kaipo darbininku padėjima, mės nėko szwentomis dienomis neturime geresnio daryti kaip tik kazyriuoti, aluti gerti, o pasigėrė ar miegoti ar musztiesi! Ir prie swetimu suorganizuotu Union nelabai stojame, regimai norime, kad palengwinimas darbo ir turtai be musu stangos mums parlėktu i namus. Tik Bal timorės krauczei wisi prisiraszė prie Union ir stiprei rengias Sadynini dienos darba iversti. Diewe jiems padėk!

Suwienuotu Walsziju kupczystė su kitomis žiamėmis pradeda nupulti. Wyresnybe paduoda žinia, kad pereita meta i Anglija iszwežimas taworu bawo mažesnis ant \$ 83 milijonu ne kad 1881 m. Taip pat su Prancuzija, kur pernai mažiaus iszwežta taworu ant \$ 53 milijonu ne kad 1880 mete Nors i Wokietija yra uždrausta siusti kiauolėna, wienok kupczystė su ta žiame bewaik nėko neatsimainė, o dar buwo ant \$ 5 milijonu didesnė ne kad 1880 m. Kupczystė su Rusija nupuolė no 1883 m. ant \$ 11 milijonu, o su Kenede tamejau czėse susimazino ant \$ 6 milijonu. Taip pat stowi prekyba su Italija, Kuba ir Meksika.

Auropa. Belgijoje darbininkai wisur kela pamiszima. Mėste Charleroi jie padarė iszkados piningiams ant pustreczio milijono dor.; mėste Jumet tapė suardytos stiklo darytuwės, wertybėje wieno milijono dor. I Charleroi wyresnybė nusiuntė waiska, kurs szaudė darbininkus ir ju daug pažeidė. Mėste Jumet 400 moteriu ējo pirma wyru, o Zalnėrei szaudė ir i jas. Kituose gi daigtuose darbininkams pasisekė waiska iszmushti, taip atsitiko Bandoure. Pamisziimas pasikėlė ir Namure, kur wyresnybė isz Bruselės nusiuntė waiska. Darbininkai pasikėlė dėlto, kad bossai wis ir wis alga mažino wietoje ka butu turėję sutrumpinti czėsa darbo; kitur wėl darbawietes uždarė, ir tukstanczius darbininku palikobe duonos; ar dywai, kad tokiamė atsitakime darbininkai griebėsi už ginklo ir emė bagoczius smaugti ir turtus ju naikinti.

Wokietijoje cėsorius Wilimas downajo 10.000 markiū dėl pastatymo paminklo garsingam apkelautojui Aprikos d-ruui Nachtigallui.

Wokietijos kupczystė su Suwienuotomis Walszijomis tankank nupuolė; ji iszneszė 1885 m. tik 4.529.412 dor., o 1884 m. buwo 5.813.865 dor. O darbams apsistojant kas daugiau turi kentėti už bėdna wargdieni!

Wisa Wokietija kasmet iszgeria wisoku gėrimu už markiū 1.711.405.000! taigi ant kožno gywentojo iszpuolė po 37.50 markiū; taigi deszimta iki dwylikai procentu wisio tautiszko Wokietijos turto wokieczi — prageria!

Wokietijos saimas Berlyne atmetė Bismarkio užmanyta projekta, kad pardawinėti arelka wiena tik wyresnybė galėtu — tai 'sznapso monopolis'. Paslas Richteris apskundė Bismarki, kad jis noręs panaikinti tiesa rinkimu ir kad jis žadąs perwersma walszijos padaryti; Bismarkis tuomet labai smarkei ipykęs pasakė, kad jis perwersma daryti nėktomet nemislyjės, ir pridurė, kad karalus Prusijos ir Bawarijos pamatę, jog saimas neatsako sawo uždawimui, galėtu pasigailėti, kad jie tiesa rinkimu atidawė žmonėms ir galėtu atgal pajieszkoti. Tie žodžei sujudino wisa Wokietija be galo, nės yra mislyjama, kad bus atmaintyta Konstitucija.

Anglijoje isz ministerijos žada iszeiti Chamberlainas ir Travelyanas isz tos priežasties, kad su Gladstone, pirmuoju minystru Anglijos, nesutinka polytikoje Airijos. Dabar bus parlamente apsznekėta Home Rule Bill.

Airijoje 5 wyrai tapė statyti ant sudo už kėlima pamiszimo; kad sudžiajuos prasudyjo i kalėjima ant pusės metu; jie wisi szoko ant palicijos, ir sudžia pabėgo; ilgai palicija

negalėjo juos pergalėti, wienok ant gašo kad petišo prasydytieji ir sudaužė wisus daigtus troboje ēsanczius, turėjo jau pasiduoti.

Austrijos saime pašlas Strache iszmetinėjo wyresnybei sistematiszka paperkamuma; tarp didelo trauzmo atsiliėpė growas Taaffe; ir wokietis Heinrich, kuis norėjo už wyresnybe užsistoti, tapė prieszininku peiszaukt. s.

Prancuzijos mēste Calais bankas Dėvoto subankrutawo suwartojęs 2½ milijonu franku žmoniū turto.

Užmokejo už Balša: 1) po du dor.: Kunigas Radawyczius, kuningas M. Miežinis, N. Martiszauckas, Ant. Pupauckas, J. Waisznys, M. Oberaitis, A. Abromaitis, Jurg. Kunickas, M. Sabaitis, K. Matulewyczius, W. Ramanauckas, J. Bindokas, J. Juszkewyczius, Aut. Wiszniauckas.

2) po 1 dor.: J. Balunas isz Liverpool, J. Senkus, J. Willjamis, Milauckas, K. Anskaitis, K. Zorekis, A. Buczinaskas, J. Kenkaitis, J. Wirbickas, J. Zorekis, J. Jokubaitis, J. Pajaujis, J. Augustaitis, Budinauckas, Utmāna, A. Anskaitis, Jonas Grykietis, D. Bajorunas, W. Kubilus, J. Mckaitis.

3) po 3 dor.: Pr. Ramanauckas, kun. M. Miežyt...

4) po 50 c.: J. Waisznys, A. Lewonawyczius.

Subatoj 10 d. balandžio yra užprasžomi brolei lietuwininkai Naujorko ir apielinkės ateiti i susirinkima ant Kingtongton st. No 16 ant 8 adynos wakare; labai swarbus reikalai yra ant apsudyjimo. KOMITETAS.

Szitali jau yra pabaigta spaudinti kningutė apie auginima, kuri bus naudinga skaitymu senam ir jaunam, wyriszkam ar mergiszkam. Rėdytė L. Balso dabar rengiasi utspausdinti istorija Lietuwos, kuri apimtu polytikiszka Lietuwos praite, namini lietuwininku gywenima, weikalus krikszczionystės Lietuwoje, mokslawietes, lietuwiszka raszlawa, gywenimus nekuriu Lietawos mokslin nku. Ta knyga istorijos Lietuwos dėl sawo iszleidimo reikalauja daug piningu; dėlto idant rėdystei butu lengwiau ta darba atlikti yra užprasžomas kožnas brolis lietuwininkas eiti jai i pagelba ta kningutė bus pardawinėjama dėl gero iszdawimo istorijos Lietuwos. Už tai yra brolei užprasžomi iszpirkimu kningutes apie auginima palengwinti iszdawima taip naudingo Lietuwai weikalū, labiausei dabar reikalingo, kada Lietuwos neprietelei taip emė sėsti ant sprando lietuwininkams.

A. OWENS,

No 18 ir 20 S. Main str. Shenandoah Pa.

Krautuwė miltu, mėsos, szieno, taipogi ir kitokiu daigtu tinkamu prie namu ir stalo. Taipogi didelė wirtynė pigiu materiju deli drapanu. Teisinga woga ir pigiausiu wietu deli lietuwininku. Eikit ir persikanokit!

MILAUCKO KROMAS

ant Centre str. Shenandoah Pa.

Enikau wisokiu gatunku miltu, mėsą, sudytą, rukytą ir wisokius walgomus daigtus, kelniu, marszkinu, plunksnu, dziegoriu, kaldru, lampu, wėdru ir tt. Kas tik ko pareikalaws, pas mus ras, ir daug pigiaus wisą parduoda me ne kad musu kaimynai. Atėję apszinaimykite!

Milauckas ir Sunus.

JOS. SAWICKAS.

Pirmos klasos Lietuwinku Balbėris

75 Allen Str. New York.

Praszau brolus lietuwininkus apsilankyti pas manę.

P. JABLONSKIO

Lietuwiszkas Salunas

Czia rasi biljarda, atsigėrsi wynuczio, szalto aluczio ir užsi-ruktyi gausi skanu cigarėli.

34 Hester street

Naujame Jorke.

PIUS PASTACKAS

tikras agentas Singers Co siuwimo maszinu.

Lietuwinkaj noredami gauti maszinas taip kriauciszkas kajp ir del namu darbo, praszau, atsiszaukkite ing mania, o wisados pigiau pirksite. Gywenu: 68 Forsyth str. N. Y. Office 34 Union Sqare, N. Y.

WINCO JUSZKAUCKO SALUNAS

Czia yra prieiga lietuwininku, nakwynė, geri gėrimai (wynas, likieris, lagerinis alus), gardus užkandys ir užsi-rukymas geru cigaru. Naujas Yorkas.

262 East Broadway, ant kampo Montgomery str.

LEVY REFOVICZ

10 S. Main str. Shenandoah Pa.

Jeigu norite pirkti pigei ir gera tawora, ateikite pas mania; asz parduodu drapanas, skrybėles, kepures, marszkinus ir kitus taworus dėl wyru. Tawora galima derėti; netinkanti tawora atgal priimu. Taworai mano pigus per tai, kad sawo namus turėdamas nekam randos nemoku.

Brolams lietuwininkams apgarsiname: lietuwiszkoji karėiwiu draugystė wardan Wytauto Szenandoryje turi sawo mitingus ant salos K. Raiso No 22 Centre str. 2oj adyno, o po pietu žėdnoj paskutinėj nedėloj i mēnesi. Užprasžome brolus norinczius prisirasztyti, kad ten ateitumėte.

MAJNERIU SALUNAS.

Darbininkaj norėdami gauti darba anglakasyklose gaus gera roda pas mania. Enjkau alaus, likieriu ir wynu. Lietuwinkaj gali gauti nakwyne.

JONAS MATULEWYCZIUS.

Shenandoah Pa East Centre strett,

ANTANAS RETTALIATA

No 77 Gay street Baltimore M. D.

Ant kampo Gay ir Harrison street. Užsprasžau lietuwininnus norinczius isigerti gero alaus, brendės, wyno ir likieriu, kad ateitumėte i mano saluną, nės asz turiu geriausius gėrimus wisame Baltimorės mēste.

Redysteje Liet. Balso yra galima pirkti tas kningas:

AUSZROS KALENDORIUS ANT 1885 METU --- 35.

TEWYNAJNIU GIESME WYTURIO --- 15 c.

AUSZRA ANT WISU METU --- \$ 3.00

AUSZROS KALENDORIUS ANT 1884 M. --- 25 c.

OSZKABALU DAJNOS --- 25 c.

LIETUWISZKAS SZIUPINYS 15 c.

DRAZDAUSKO SWIETISZKOS IR SZWENTOS GIESMES - 15 c.

MIGLOWAROS DAJNOS --- 25 c.

NERIO PAMOKSLAJ APIE GASPADORYSTE --- 25 c.

Auszra už 1883 ir 84 po pusantro dorėlo.

Zirgas ir waikas, wistariszka arkeologiszkas isztyrinejimas Jono Basanawyczias. 1885. --- tiktai 25 c.

Auszros Kalendorius ant 1886 m. 35 c.

Witoloranda Kraszewskio (2 kningos) 1 dor. 25 c.

Užduotynas (norintiems pasimokinti rokundu] 40 c.

Abėcėla ir taip mokiutwė dėl waiku (isz kurios galima yra iszmokti skaityti, rasztyti, suprasti gamtos atsitikimus ir iszsimokint wisus poterius.] 30 centu.

Keli žodžei apie auginima 25 centai.

N
K
A
S
Z

F
mynt
ar lig
nena
wisac
ki ap
ras j
ile is
tos i
tais
Taut
tuos
kuri
seis
ruse
nep
lus.
den
se g
su l
liet
len
tiki
len